

Котловий С. Соціокультурний підхід в соціальній роботі. *Актуальні проблеми соціальної сфери* : [збірник статей студентів і викладачів / за заг. ред. Н.П. Павлик]. Житомир : Вид-во Житомирського державного університету імені Івана Франка, 2021. Вип. 11. С.21-22.

Сергій Котловий

кандидат педагогічних наук, доцент

кафедри соціальних технологій

Житомирський державний університет імені Івана Франка

СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ПІДХІД В СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ

Соціальна робота як соціокультурне явище в останні десятиліття стала невід'ємною частиною соціокультурної системи нашого суспільства, оскільки вона є одним з головних способів організаційного та соціально-технологічного реагування суспільства на нову соціальну ситуацію. Ця ситуація в Україні відрізняється наростанням конфліконебезпеки на рівні всього суспільства, оскільки розрив між бідністю і багатством не зменшується, а збільшується. Як наслідок спостерігається наростання протиріччя між благополучними і забезпеченими верствами, цілком адаптованими до ринкових відносин, і бідними, нездатними самотійно вирішити свої проблеми.

Традиційна благодійність в таких умовах стає недостатньою, а з урахуванням того, що за десятиліття соціалістичного ладу її традиції були загублені й малоефективними. У такій ситуації об'єктивно зростає необхідність переходу до професійної соціальної роботи. Її роль в житті сучасного суспільства визначається тим, що вона виступає в якості фактора соціальної стабільності. Професіоналізм соціальної роботи передбачає наявність особливої професійної групи, формування якої в Україні тільки починається, що саме по собі вже ставить питання про необхідність спеціального вивчення професійних цінностей цієї групи як у вигляді ідеальної моделі, так і її реального втілення в практиці соціальної роботи для попередження та ліквідації природного протиріччя між

ідеалом, що відображається на рівні принципів суспільства щодо соціальної сфери і соціальної підтримки населення і реальністю.

Особлива роль соціального працівника полягає в тому, що він не тільки вирішує конкретні соціальні проблеми своїх клієнтів, але і допомагає людям освоювати нові моральні цінності і норми, знаходити життєві смисли і духовно-моральні орієнтації.

Багатоплановість і багатоваріантність змісту діяльності фахівця із соціальної роботи поширюється і на сферу конфліктології. У соціальній роботі відбувається зіткнення інтересів різних соціальних груп населення. Соціальні працівники мають справу з конфліктними категоріями населення (інвалідами, біженцями, пенсіонерами, безробітними тощо) і покликані сприяти ослабленню соціальної напруженості в суспільстві. Соціальна конфліктність досягла сьогодні таких якісних і кількісних параметрів, при яких імовірний соціальний вибух і руйнування суспільства. Тому конфліктологічний аналіз проблематики соціальної роботи є актуальним і надзвичайно важливим [1].

Поширення соціокультурного підходу пов'язано зі зростанням ролі культурних явищ в сучасному суспільстві, в регуляції людської поведінки. Культура стає важливим фактором диференціації та інтеграції суспільства. Культура, на думку К. Хадисова - це «суспільна система сутнісних сил людини в процесі її різноманітної соціальної діяльності». Вона виступає засобом соціалізації людини, тобто залучення до суспільного цілого, становлення його як члена суспільства. Культура визначає духовне багатство людини, накопичені нею знання, навички, вміння, соціальні почуття, які в процесі людської діяльності втілюються в цінності культури, що мають суспільну значущість [2].

Цінність культури розглядається як результат культурної діяльності або сама ця діяльність, що мають загальнокультурну цінність для тієї або іншої соціальної спільності людей. У цій логіці соціальну роботу можна розглядати як частину культури суспільства, один з показників розвитку культури суспільства, так як соціальна робота створює умови для вирівнювання можливостей соціалізації особистості і її самореалізації.

В загальному розумінні соціальна робота може бути визначена як особливий вид діяльності з надання соціальної допомоги і підтримки найменш захищеним верствам населення, що реалізується через систему державних і недержавних установ, і вимагає для свого виконання спеціально підготовлених фахівців - соціальних працівників.

Таке розуміння соціальної роботи, коли діяльність в її сфері зводиться до надання допомоги і підтримки, часто провокує формування серед представників цих верств пасивної, найчастіше споживацької моделі поведінки.

Трансформація сучасного українського суспільства по-новому, більш радикально ставить питання про зміст, завдання та спрямованість, цінності соціальної роботи та вимагає нових підходів до її осмислення. Для виявлення таких підходів слід звернутися до більш ретельного аналізу самого поняття «соціальна робота».

Використана література

1. Ашиток Н.І. Соціокультурний підхід до вивчення соціальної роботи. *Вісник НАУ. Серія: Філософія. Культурологія*. 2018. № 1 (27) .

С.106-108. Режим доступу:

<http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/VisnikPK/article/view/13302/18455>

2. Хадисова К. В. Роль социокультурных традиций в становлении парадигмы социальной работы. *Молодой ученый*. 2015.

№23. С. 852-855.